

(Zo série *Základné učenia biblickej viery*.)

V tomto článku uvádzame pojmy, ktoré súvisia s pojmami *viera* (podst. meno) a *veriť* (sloveso) a ich synonymické výrazy, ich použite v Starom a v Novom zákone.

Článok *Viera a veriť*, je spracovaný s použitím slovníkovej literatúry [11, VI. diel], heslá 175-190, uvedenej v zozname [Použitá a doporučená literatúra](#).

GRÉCKE POJMY: a ich slovenský význam

PISTOS: dôverujúci, poslušný, dôverihodný, verný, spoľahlivý.

APIOSTOS: nedôverčivý, vierolomný, nespoľahlivý, nevieryhodný.

PISTIS: viera (nz význam), dôvera, presvedčenie, istota, spoľhlivá pravda, pevné presvedčenie, dôvera (dôverujem), dôvera (dôverujú mi), spoľahlivosť, záruka, istota, prísaha vernosti, vierohodnosť, dôkaz, vernosť.

PISTEYÓ: dôverovať, spoľahnúť sa na, poslúchať. Pasívum: používať dôveru. Aktívum: veriť, zveriť.

APISTEÓ: nedôverovať, byť nedôverčivý, byť neveriaci, neveriť, byť neposlušný.

APISTIA: nespoľahlivosť, nevernosť, nevieohodnosť, nedôvera, pochybnosť.

K používaniu slova PISTIS (viera) ako náboženského termínu došlo aj tým, že slovo PISTIS sa stalo heslom náboženstiev, ktoré pôsobili misijne – a to nielen kresťanstva. Každá misijná kázeň totiž požaduje vieru v božstvo, ktoré zvestuje.

Pojem viery v Starom zákone (SZ)

Pod vierou (ako v SZ, tak aj v NZ) sa rozumie celkom všeobecne vzťah a postoj človeka k Bohu. V SZ zmysle je viera odpoveďou, reakciou človeka na primárny Boží čin, na primárnu Božiu akciu.

Na označenie vzťahu človeka k Bohu sa v SZ používajú dva významovo rozdielne, ba protichodné skupiny slov: strach a dôvera. Sú protikladné, a predsa sa nachádzajú vedľa seba, navzájom sa prelínajú, takže bázeň pred Bohom často vyjadruje vieru. Živé napätie a dynamiku vzťahu k Bohu, ktoré vyjadruje tento slovný protiklad, má základný význam v SZ postoji a význame viery.

Viera vo význame: verný, byť verný – Bohu môžeme veriť, lebo on je verný

Vo vzťahu k Bohu sa týmito slovami hovorí, že Boh je verný Boh, ktorý zachováva zmluvu: "*A budeš vedieť, že Hospodín, tvoj Bôh, je Bôh a že je silný Bôh verný, ktorý ostriha smluvu a milosť tým, ktorí ho milujú a ktorí ostrihajú jeho prikázania, do tisícého pokolenia*" (5. Mojžišova 7:9); "

Takto hovorí Hospodín, vykupiteľ Izraelov, jeho Svätý, tomu, ktorého dušou opovrhujú, ktorý sa oškliví národu, služobníkovi panujúcich tyranov: Kráľovia uvidia a povstanú, kniežatá, a budú sa klaňať pre Hospodina, ktorý je verný, pre Svätého Izraelovho, ktorý si ťa vyvolil" (Izaiáš 49:7) – Hospodín je verný a uskutoční zaslúbenia spojené s vyvolením.

Božie slovo sa uskutoční, uplatní a to aj v zmysle zaslúbenia: "*Tak teraz, Bože Izraelov,*

prosím, nech stojí pevne tvoje slovo, ktoré si hovoril svojmu služobníkovi Dávidovi, môjmu otcovi " (1. Kráľov 8:26; pozri tiež 1. Kronická 17:23n, 2. Kronická 1:9, 6:17; Izaiáš 55:3, Žalm 89:29), ale tak isto aj v zmysle hrozby: "*Efraim bude obrátený v púšť v deň kázne; v pokoleniach Izraelových oznámim istú pravdu.*" (Ozeáš 5:9).

V podobnom zmysle sa hovorí aj o prikázaniach: "*Dielami jeho rúk sú pravda a súd, verné všetky jeho nariadenia*" (Žalm 111:7) a o zákone: "*Zákon Hospodinov je dokonalý, občerstvujúci dušu; svedoctvo Hospodinovo verné, ktoré robí prostého múdrym*" (Žalm 19:8). Podobne sa to takto dá povedať aj o pomere človeka k Bohu: "*A našiel si jeho srdce verné pred sebou a učinil si s ním smluvu, že dáš zem Kananeja, Heteja, Amoreja, Ferezeja, Jebuzeja a Gergezeja, že ju dáš jeho semenu a uskutočnil si svoje slová, lebo ty si spravdivý*" (Nehemiáš 9:8; 1: Mojžišova 15:6; "*a ich srdce nebolo úprimné pred ním, ani neboli verní v jeho smluve*" Žalm 78:37).

Starozákonné *veriť* prekladá Septuaginda (LXX) vo väčšine prípadov gréckym PISTEYEIN (veriť). Dá sa úplne všeobecne povedať (ako pre SZ, tak aj pre NZ dobu), že veriť znamená poznať a uznať vzťah, do ktorého vstupuje Boh voči človeku, tzn. seba samého postaviť do tohto vzťahu, takže k podstate viery patrí vzájomný vzťah medzi Bohom a človekom. I keď viera znamená aj ľudskú aktivitu, za ktorú môže byť človek urobený zodpovedným, človek nikdy nie je ten, ktorý by ako prvý tvoril tento vzájomný vzťah. Boh je pôvodcom vzťahu medzi Bohom a človekom (vzťahu viery, verenia) a to aj tam, kde to nie je výslovne zdôraznené.

Ak ide o Božiu požiadavku, rozkaz, prikázanie (5. Mojžišova 9:23; Žalm 119:66), viera znamená uznanie tejto požiadavky a poslušnosť človeka. Ak je stredobodom Božie zaslúbenie (1. Mojžišova 15:6), viera je uznanie zaslúbenia, uznanie Božej moci uskutočniť ho, ako aj oslavu Boha ako mocného Pána (4. Mojžišova 20:12). Oba motívy: *zaslúbenie* a *požiadavka*, sú spojené vo verši "

A bude, ak by ti neuverili a neposlúchli na hlas prvého znamenia, uveria na hlas druhého znamenia.

" (2. Mojžišova 4:1; Žalm 106:24). Veriť vyjadruje aj celkový vzťah medzi Bohom a človekom:

"A keď videl Izrael tú veľkú ruku mocnú, to, čo učinil Hospodin na Egypťanoch, bál sa ľud Hospodina a verili Hospodinovi i Mojžišovi, jeho služobníkovi ." (2. Mojžišova 14:31),

"A Hospodin riekol Mojžišovi: Hľa, ja prídem k tebe v hustom oblaku, aby počul ľud, keď budem hovoriť s tebou, aby aj tebe verili na veky. A Mojžiš oznámil Hospodinovi slová ľudu. " (2. Mojžišova 19:9),

"A Hospodin riekol Mojžišovi: Až dokedy ma bude popudzovať tento ľud pohrdajúc mnou? A až dokedy mi nebudú veriť pre všetky tie znamenia, ktoré som učinil medzi nimi ?" (4. Mojžišova 14:11),

"Ale ani v tejto veci neverili ste Hospodinovi, svojmu Bohu" (5. Mojžišova 1:32),

"pretože neverili Bohu a nenadejali sa na jeho spasenie" Žalm 78:22).

Keď pozeráme na vzťah viery z Božej strany, myslí sa tu na všetky prvky vzťahu Boha k človeku: Jeho moc, zázračná sila, vyvolenie, láska, pevnosť a vernosť jeho postoja, uskutočnenie jeho slova a plánov, jeho požiadavky, jeho spravodlivosť. Obsah slova "veriť" by sme mohli vyjadriť aj nasledovne: Boha brať bezo zvyšku ako Boha. Slovo "neveriť" v starozákonnom zmysle je často rovníčné s "odpadnúť".

Viera vťahuje do vzťahu s Bohom všetky prejavy ľudského života:

"Vy ste mojimi svedkami, hovorí Hospodin, i môj služobník, ktorého som si vyvolil, aby ste poznali a uverili mi a porozumeli, že som to ja. Predo mnou nebol utvorený nijaký silný Bôh a nebude ani po mne. " (Izaiáš 43:10),

"Počujte slovo Hospodinovo, synovia Izraelovi, lebo Hospodin má pravotu s obyvateľmi zeme, pretože niet pravdy ani milosrdenstva ani známosti Božej v zemi. " (Ozeáš 4:1),

"A keď videl Izrael tú veľkú ruku mocnú, to, čo učinil Hospodin na Egyptanoch, bál sa ľud Hospodina a verili Hospodinovi i Mojžišovi, jeho služobníkovi." (2. Mojžišova 14:31),

"Preto teraz sa bojte Hospodina a slúžte mu v úprimnosti a v pravde a odstráňte bohov, ktorým slúžili vaši otcovia tam za riekou a v Egypte, a slúžte Hospodinovi." (Józua 24:14),

"A prikázal im a povedal: Tak robte v bázni Hospodinovej, verne a úprimným srdcom." (2. Kronická 19:9),

"Vyuč ma, Hospodine, svojej ceste, aby som chodil v tvojej pravde, sústred' moje srdce na bázeň svojho mena." (Žalm 86:11),

"Ich srdce je úlisné; preto teraz už budú pykať; on poláme ich oltáre, zkaží ich stĺpy." (Ozeáš 10:2),

"Milovať budeš Hospodina, svojho Boha, celým svojím srdcom a celou svojou dušou a celou svojou silou! " (5. Mojžišova 6:5).

Vzťah k Bohu, o ktorý ide vo viere, sa týka celého človeka s celým jeho vonkajším postojom a jeho vnútorným životom. Tak je tomu aj u Izaiáša vo veršoch 6:1-11, 7:7-25, 28:14 a 16, 30:15-18. V týchto veršoch je vyslovená identita viery a existencie. Pre Izaiáša znamená viera jedinú možnú formu existencie, ktorá radikálne vylučuje akýkoľvek iný samostatný postoj človeka alebo vzťahu na niekoho iného než Boha. Hovorí sa, že: Izaiáš je prorokom viery.

Vytvorené dňa: 23. 1. 2015

Upravené dňa: 26. 1. 2015